

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 450 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

„Pentru limbă.”

În nrul 33 din 4 Maiu a. c. al „Unirii” sub acest titlu confratele (v—u.) a sulevat chestiunea limbii extraselor, sau mai bine zis a coalelor familiare, scoase din matriculele bisericești, și comunicând cazul său concret „pentru delăturarea eventualelor îndoieli” din partea unora cere lămuriri, și prin urmare provoacă o discuțiune meritorie în această afacere.

Fie-mi permis a lua cuvântul spre expunerea părerii mele în următoarele:

Înainte de toate fac distingere între limba *extraselor* matriculare, și între limba *coalelor* familiare.

Ce privește limba *extraselor* matriculare, este fără îndoială, că acele sunt a se extrada în limba în care sunt conduse matriculele respective. „Az anyakönyv tartalmát, mindig ugyanazon nyelven kel kiirni, a milyen nyelven az eredeti anyakönyv szerkesztve van, bármily nyelven is legyenek szerkesztve a kivonatok nyomtatványai. (Ord. reg. din 13 Aug. 1821). *) — Chestiunea aceasta a fost deja de multeori pertractată chiar și în „Unirea”, și poate s'ar putea trece peste ea la ordinea zilei, dacă nu s'ar află încă mulți confrăți, cari — nu pot presupune, că din neorientare, ori inconștiență — îndemnați de considerațiuni nu prea cinstite, dau extrase în limbă străină de cea a matriculelor, prin ce hotărît comit — neconsiderînd, violarea intereselor nouă prea scumpe — un adevăr delict al falsificării de documente, care între alte împrejurări ar putea avea urmări grave: „Közokirat hamisítást követ el és három évig terjedhető börtönnel büntetendő azon közhivatalnok

— ceea ce e și preotul față cu matriculele înainte de 1 Oct. 1905. — a ki valamily okiratról hiteles alakban hamis másolatot ad ki...” (§. 395 din Cod. pen.) Deci nu afiu de prisos a reaminti nu dreptul, ci datorința preoților de a folosi limba matriculelor la extradarea estraselor.

Spre lămurire și mai hotărîtă servească aici două ordinațiuni ministeriale mai recente:

„Paragraful 22 din instrucțiunea Ministeriului r. u. de justiție emanată sub Nr. 27243/1895., care are scopul evident de a nu îngreună părțile interesate cu formalități și spese superflue, lasă în voia matriculantului să judece, că oare pricepe, respective pricepe cum se cade documentul extradat în limbă străină? și astfel tot el are să judece și aceea, că ce mijloace crede a fi suficiente, ca să poată înțelege cum se cuvine documentul, care nu este scris în limba maghiară? În conformitate cu acestea nu este eschis nici acel mijloc, ca matriculantele să-și întregească cunoștința defectuoasă de limbă prin explicațiuni date de cătră indivizi demni de încredere. — Dar explicațiunea aceasta, respective scrisoarea, care cuprinde de aceea explicațiune, nu poate figura ca traducere, care săse poată alătură oficios la acte, ci matriculantele rămâne responsabil pentru fidedemnitătea acelei explicațiuni. — Indată ce însă matriculantele nu mai poate lua asupra sa responsabilitate în ceea ce privește înțelegerea documentului original și astfel se ivește lipsa de traducere autentică: atunci ca traducere autentică se poate accepta numai traducerea făcută de organul autorizat a face traducerea, și la acte numai o atare traducere se poate alătură. De organ autorizat se poate însă considera și acela, care a extradat documentul (extrasul matricular) scris în limbă străină și dela care, avându-se în vedere interesele îndreptățite ale părților, se poate în mod echitabil aștepta, ca să conlucre în direcțiunea poftită spre ușorarea lor. *Dar la tot cazul este de dorit ca matriculantii să se silească a-și însuși*

cunoștința limbilor din districtul lor, cel puțin în așa măsură, încât să poată folosi fără de traducere extrasele matriculare,)* cari și altmintrea se pot ușor înțelege, pentru că constau din rubricaturi, și mai mult ori mai puțin au conținut uniform. Dacă însă cu toate acestea ar întreveni cazuri, în cari matriculanți să nu priceapă cuprinsul documentelor extradate pe teritoriul țării în altă limbă, decât cea maghiară și prezentate dâșilor, respective să nu-și poată câștiga în mod corâspunzător deplină siguranță despre cuprinsul acelor documente, atunci în toate cazurile aceste, documentele din chestiune să se trimită fără amânare spre traducere la mine, îndegetându-se și cauza trimiterii. — (Minist. de interne 1 Maiu 1898 Nr. 43892/IX.) **).

De asemenea conținut e și următorul ordin ministerial, pe care îl reproduc în original:

„Magyar kir. Belügyminiszter. Szám. 142244—1907 IV. b. A válaszirat alapján szolgáló jelentés száma: 120005. Tárgy: A N-i állami anyakönyvvezető által el nem fogadott idegen (román) nyelvű felekezeti anyakönyvi kivonat.

Előterjesztésére a bemutatott iratok visszaadása mellett a következőről értesitem. A H. U. 20. §-a szerint azokat az iratokat, a melyek az anyakönyvvezető által egyáltalában nem, vagy nem kellően értett nyelven vannak kiállitva, hiteles magyar fordítással kell ellátni: Ha tehát a n-i jegyző-anyakönyvvezető a román nyelvet egyáltalán nem értene, a nevezettnek azon eljárása, mely szerint a N. N. és N. N. házassulók születési anyakönyvi kivonatainak teljes szövegű magyar fordításban való mutatását kívánta: a szabályszerűség nézőszempontjából nem lenne kifogásolható. — Minthogy azonban a nevezett anyakönyvvezető, a ki egyúttal jegyző is, közigazgatási teendői, megfelelő teljesíthetése érdekében is teljes mérvben reá van utalva arra, hogy a lakosság nyelvét ismerje, minthogy továbbá a használatban

*) Dr. Geisz: Egyházközigazgatás pag. 609.

*) Subliniarea Coresp.

**) Circ. Mr. 305/1906 a V. Ord. din O. M.

l'evő felekezeti anyakönyvi kivonatok tartalma, azoknak rovatos berendezésénél fogva némi gyakorlat után minden nehézség nélkül megérthető, minthogy végül a nevezett házassulandók születési anyakönyvi kivonataira az illető felekezeti lelkész által vezetett fordítást a nevezett állami anyakönyvvezető, ha nem is mint hivatalos fordítást, de mint a szóban forgó kivonatok tartalmának megértéséhez vezető segéd eszközt okvetlenül használhatta volna: nem lehetetlen, hogy a n-i állami anyakönyvvezető merev eljárásával okot szolgáltat arra, hogy a felek sürgős érdekei halasztást szenvedjenek.

Ehez képest felhivom alispán urat, figyelmeztesse a n-i anyakönyvvezetőt, hogy jövőben a fentelőadotakat tartsa szem előtt és különösen ügyeljen arra, hogy a felek a felekezeti anyakönyvi kivonatok fordítási költségeivel szükség nélkül meg ne terheltessenek*).

Față de cazul confratelui (v-u) cu privire la limba *coalelor familiare*: părerea mea este, că aceste se pot extrada și în limbă străină, deoarece rubricile aceloră nu sunt identice cu ale matriculelor, inducerile nu sunt ad literam decopiate, nu au clauzula: „consună întru toate cu originalul”, și în urmă coalele familiare în privința limbii nu sunt sprijinite de legi și ordinațiuni ministeriale.

*) Circ. Nr. 1942/1908 a V. Ord. din O. M.

Aceasta însă este părerea mea individuală, care poate fi greșită, și m'as bucura dacă cineva ar putea arăta contrariul.

(n-p.)

Anul de doliu.

După legile bisericii noastre, dacă moare un preot, sau protopop, după care rămâne văduvă și orfanii minorenii, parohia, respective protopopiatul, rămâne timp de un an în vacanță, în care timp văduva se bucură de beneficiul parohial, iar parohia se administrează de un preot din vecini, care în schimb primește venitele stolare. Acesta e așa numitul an de doliu.

Eu sunt contra anului de doliu, de oarece acest an e un adevărat an de jale, atât pentru văduvă, cât și pentru parohie și credincioși. Vorbesc pe baza celor experiate până acuma, de oarece am ajuns în parohie după un an de jale.

Motivul, pentru care se lasă anul de doliu e, ca văduva de o parte să se bucure încă un an de venitele bărbatului și astfel să nu îngreuneze cu un an mai curând fondul viduo-orfanai, de altă parte văduva în un an să-și reguleze afacerile, ca să se poată strămuta, să-și caute alt adăpost.

Anul de jale în cele mai multe cazuri e numai un chin pentru văduvă. Las' că în multe locuri porțiunea canonică e mică și slabă, așa, că nu se bucură de cine știe ce venit, iar întregirea congruală după cât știu, văduva nu o capătă. În privința venitelor deci anul de doliu nu formează nici un favor. Nici nu e egalitate în privința aceasta între văduvă și văduvă, pentru că beneficiile nu sunt pe o formă. Dacă preotul nu a trăit chiar bine cu curatoratul și cu poporul,

atunci e vai de capul bieteii văduve. Trebuie să rabde aruncăturile cele mai grosolane timp de un an întreg!

Pentru parohie încă e un năcaz mare anul de doliu. Superedificatele parohiale se strică, administrația rar decurge în ordine. În privința sufletescă în anul de doliu sufără două parohii: parohia vacantă, și parohia vecină, din care se administrează cea vacantă. Li-se face serviciu divin numai la două săptămâni. Tot a doua Duminecă credincioșii nu merg la biserică, să auză cuvântul lui Dumnezeu, ci mulți merg la crișmă în ghiarele diavolului. Mulți rămân în paresemi nemărturisii și necuminecați, prin ce, fără voia lor, nu împlinesc porunca a IV-a bisericească. Pe lângă aceste suferințe sufletesti, destul de grele, mai e una mai grea și mai grozavă dintre toate: mor mulți fără să fie, cine să-i împărtașească cu sfințele Taine. Acestea, și mai cu seamă cea din urmă, ne arată, că anul de doliu e un rău, care trebuie delăturat.

Pentru protopopiate încă nu-i deloc folositor anul de doliu, ci numai îngreunează administrația bisericească. Conducerea tractului în anul de doliu o ia notarul tractual. În multe locuri rămâne pe cap cu multe restanții, mai cu samă, când morbul, care a cauzat moartea protopopului, a fost îndelungat. Până să se deprindă bine cu noul oficiu, se încheie anul de doliu și dă conducerea tractului. În forma asta 2—3 ani stagnează administrația tractului, ceace mai bine ne-ar putea-o spune cei dela oficiul arhidiecezan și dela administrația centrală. Dacă n'ar fi anul de doliu, ar fi un an de o neorânduială mai puțin.

Din celea mai de sus se vede pentru ce sunt contra anului de doliu. Fiecare parohie și fiecare protopopiat să se complexeze în timpul cel mai scurt. Ca să putem

FOIȚA.

STELEI.

Stea cucernică a nserării, melancolicule astru,
Aninat de turnul magic al palatului albastru,
Ce ai citit pe soclul aspru al pământului gigantic?
Ce ai citit prin întuneric, raza ochiului tău antic?

Vijelia și curmă mersul, vântul a și amuțit,
Fundul luncilor oftează ca un suflet chinuit,
Licuriciul varsă'n cale-i lacrimi albe de lumină;
Fruntea ta străfulgerată, când se'nalță, când se'nclină,
Peste ochiul tău de gheață, cad a nopții grele pleoape,
Din sclipirea-ți de altă dată n'a rămas nimic aproape!

Stea, ce te cobori spre valea întolită cu otavă,
Nasture de argint al nopții, sfântă candelă firavă,
Ce veghezi din depărtare turma molcomă de oi,
Care pas cu pas se ține de-un cioban cu cușma'naltă,
Unde alergi în noaptea largă ca să nu mai vii'napoii?
Printre trestii căuta-vei un crivat din foi de baltă?
Sau în oara-acestei liniști vei cădea frumos și clar,
Între brazdele de apă, ca un bob de chilimbar?
Tu să mori o! astru gingaș, în putreziciunea groapei?
Și-al tău păr să-ți l' resfire degetul nervos al apeii?
Înainte de-a dispărea, te oprește-o clipă'n loc:
O! rămâi în cer de-apururi, strajă plină de noroc!

C. Seche.

UNA-ALTA.

Măgarul și umbra lui.

Vestitul orator atenian Demostene văzând, că poporul nu-l ascultă, deodată își intrerumpe discursul și începe aceasta poveste: În căldura cea mare de vară un june cumpără un măgar, ca să călătorească din Atena la Megara. La amiază junele pentru a se apăra puțin de arșița soarelui se pune la umbra măgarului; ei măgarul îi discută acest drept zicându-i: Tu numai pe mine m'ai cumpărat, nu și umbra mea. Din contră, protestă junele, dacă te-am cumpărat pe tine, ți-am cumpărat și umbra.

Cu asta Demostene se coboară de pe tribună, dar ce să vezi, poporul îl oprește și-i zice să continue discuta cu măgarul.

Atunci Demostene năcăjit ia cuvântul:
O! Dzeilor protectori ai Atenei, vedeți cu ce poftă ascultă poporul vostru poveștile frivole și copilărești, iar sfaturile de interes pentru patrie le primește cu răceală!

Să nu fie și la noi așa!

X.

Din Shakespeare.

Ce este omul,
Când tot ce vrea, și cel mai mare bine
I-e numai somnul și mâncarea? — Un
dobitoc nimic mai mult!

face înlesnirea cuvenită văduvelor și orfanilor minori, se poate înființa o reuniune de înmormântare arhidiecezană și o bancă de asigurare a preoților și prin acestea ar scăpa de chiul și năcazul anului de doh.

Octavian Popa.

Dela Asociațiune.

(Continuare).

La Spini.

În comuna noastră curată de lângă Șona cu Sași puternici, au plecat dd. Dr. Ioan Rațiu, prof. la liceu. Dr. Victor Macavei, prof. la teologie, Valer Suciu, prof. la preparandie, Aug. Folea, cancelist la of. arhidiecezan și A. Melin. Pomenim apoi cu admirație numele Doamnei Dr. Rațiu, și Doamnei Vasile Suciu, cari asemenea au a-lergat la Spini — după buna datină pe care o urmează Doamnele și Dșoarele din Blaj — dând față de adevărată sârbătoare adunării ce s'a ținut. Spinenii, oameni harnici și scuturați, astăzi foarte aproape de Sași din vecini cărora le-au fost odată slugi, așteaptă cu nerăbdare în școala mică, însă bine îngrijită, pe domnii dela Blaj. Iată bărbați frumoși, cu frunți luminoase și femei cu câtrințe și cu cămeși înflorite. Și copilași cu ochi vioi. Desigur localul școlii a fost prea mic să cuprindă pe toată lumea din acest sat mărișor și trebuiau luate dispoziții, să se țină adunarea în biserică nouă, frumoasă, care stăpânește așa de înălțător satul de pe colina ei din margine.

Cel dintâi a vorbit Cl. Dr. Macavei despre *Asociațiune, ținta și așezămintele ei*. Într'un grai limpede și curgător, ținut spre oltenie, Sf. sa, salutând creștinește cu „Hristos a înviat!” pe cei de față, lămurește menirea și însemnătatea marelui noastre tovarășii culturale dela Sibiu schițează la înțeles momente din trecutul ei și se oprește cu deosebire la cel mai nou mijloc de răspândire a luminei la sate al Asociației, la biblioteca populară, îndemnând cu multă căldură, să trimită cât mai mulți oameni din sat câte 2 cor. la Sibiu, ca să primească în schimb frumoase cărțile cari se tipăresc acolo. A fost ascultat cu multă atenție și vedeai lumina înțelegerii, licărind în ochii mulțimei. Al doilea a vorbit dl profesor Dr. I. Rațiu. — Incepe cu glas potolit, așezat, cu minunate accente de unchiș, pilduitor și pornind din cuvintele părintelui călugăr *Samuil*, dela Blaj, „mult este a fi născut Român” dar „urât lucru este Românului ce nu știe istoria neamului său”, a vorbit despre *Trecutul școlilor noastre românești* foarte limpede și la înțelesul poporului. A reinviat, în icoane lămurite, vremi bătrâne, cu 400—500 ani înainte, cu sfioasele noastre începuturi de școli de prin mânăstiri și orașe cu negustori macedoneni, și a coborât apoi pe rând, amintind pe marele viaduc întemeietor al școlilor Blajului, pe postelnicul *Aron*, până în zilele noastre, când cu toată greutatea vremilor totuși ne avem și noi Românii școlile noastre, pe cari se cuvine să le prețuim și să le iubim ca pe cea mai scumpă comoară a zilelor de astăzi. Toată vremea cât a ținut conferența, ascultătorii dădeau dumeriți din capete și ochii parcă le pluteau departe pe cărările trecutului...

Tânărul A. Melin a vorbit despre *Ordință, învățătură și harnicie*. A imbinat o

foarte potrivită poveste din popor, cu îndemnuri din evanghelie și din alte cărți bune și creștinești, a arătat, în pilde din viața zilnică a sateanului, însemnătatea învățăturii și a harniciei și a terminat îndemnând pe săteni să țină la biserică, care ne dă credința, la școală, care ne dă învățătura și să fie harnici — căci acestea trei lucruri fac norocul omului pe lume.

După acestea, d. Aug. Folea a citit câteva bucăți, din *Agârbiceanu* și *Coșbuc*, cari au fost ascultate cu multă luare aminte.

La urmă păr. *Costea*, parohul local, mulțumește conferențiarilor pentru osteneală și leagă de suflet sătenilor săi să țină în minte frumoasele învățături pe, cari le-au auzit astăzi și să-și îndrume viața după bunele povețe ce li-s'au dat.

S'au împărțit și cărțile de ale Asociațiunii. Apoi părăsim comuna cu oameni deschși și știutori de carte, cari au apucat pe căile luminei. Căci ne spune cărașul care ne duce:

— „Eu sunt de 40 de ani, Domnule și dela mine la vale toți știu scrie și ceti. Toți. Și cetim, că vedem noi că-i bună învățătura, cartea. Bună...”

De ar da Dumnezeu cât mai curând, să ni-se spună din toate satele noastre românești așa!

La Pânade.

A treia grupă a mers la Pânade, sat vestit, pentru că aci s'a născut înainte cu o sută și mai bine de ani marele Timoteiu Cipariu și tot aci s'au săvârșit atrocitățile honvezilor asupra pacinicilor țărani.

Delegații comitetului dñi: *Aurel C. Domșa, Ales. Ciura și Niculae F. Negruțiu* sunt primiți cu multă căldură. Zărindu-i că intră în sat, poporul grăbește din toate părțile să-i asculte. Biserica e literalmente ticșuită de ascultători. Flori și ramuri pretutindenea, Fețele sănătoase și pline de viață ale țărănilor fac o impresie plăcută. Incepe dl Domșa cu creștinescul „Hristos a înviat!” și povestește istoricul Asociațiunii, pomenind în elogiase vorbe de marele fiu al acestei comune, care a fost unul dintre cei ce mai mult a lucrat pentru Asociațiune și multă vreme i-a fost strălucit conducător. Profesorul *Ciura* în graiu domol și așezat arată rostul acestei instituții culturale în mijlocul poporului român, înșirând una câte una mijloacele prin care ea poate contribui la înaintarea poporului. La sfârșit prof. *Negruț* talmăcește poporului importanța bibliotecii populare a Asociațiunii, îndemnând pe toți știutorii de carte să se înscrie între membrii ajutători, ca astfel cât mai mulți să beneficieze de povețele și învățăturile cuprinse în acele cărțile. De încheiere dl Domșa îndemnând în calde cuvinte poporul ca să țină la bogăția de frumuseță, care e în portul țărănesc și în literatura lui, le cetește o povestire de Ion Agârbiceanu.

Rar am văzut un popor așa de ascultător, care să urmărească cu încordată atențiune pe vorbitori, gata să le prindă toate sfaturile și îndemnurile. De aceea credem, că ar fi bine, să nu se abuzeze de atenția aceasta a țărănilor și să nu i-se vorbească câte 2—3 ciasuri. E destul 1—1½, oară, ca din ceea ce a auzit să-i mai rămână ceva, altminteră să pierde în mîntea lui, se oboșește și nu știe ce are să rețină.

În numele poporului părintele *Săbăduș*, mulțumește conferențiarilor și-i asigură, că credincioșii săi vor păstra multă vreme plăcute aduceri aminte de această zi.

Foarte viu aclamați de popor am părăsit comuna Pânade, condusă cu atâta priecere de harnicul său preot.

La Bia.

Tot Duminecă la ceasurile trei după masă s'au ținut prelegeri pentru popor în Bia. — Din Blaj au sosit dl Ștefan Roșian, spiritualul seminarului teologic și profesorul *Gavril Precup*. — Poporul în număr frumos: bărbați femei și copii s'au adunat în spațioasa biserică, unde le-a vorbit profesorul *G. Precup* despre Asociațiune și foloasele învățăturii. — Cu pilduri intuitive a arătat mijloacele și căile, cari pot duce poporul nostru la bunăstare și îndestulare. — Părintele spiritual Ștefan Roșian — mâncând din casurile proaspete de foc — cari au lăsat în drum multele familii de români — vorbește despre asigurări, cu acestea în legătură despre însoțiri și tovarășii.

Poporul dornic de învățătură a ascultat cu multă evlavie frumoasele povețe a dlor dela Blaj. Părintele *Horsa* de încheiere mulțumește în numele poporului conferențiarilor.

După conferență 18 tineri și 10 fete din sat întruniți și conduși de dșoara *Emilia Horsa* au reprezentat „*Ruga dela Chișătău*” în una din salele frumoasei școli confesionale. Cântările și întreagă producțiunea ni-au surprins plăcut. — Se poate o distracție mai folositoare pentru feciorii și fetele noastre dela sate? — Dșoara *Emilia Horsa* e vrednică de toată lauda pentru dragostea și munca ce pune în instruirea tineretului în această direcție. Iată un apostol al culturii românești! Unde am fi dacă toate fetele de preot ar face la fel.

În Bia am găsit o școală românească ce le face cinste; poporul se prezintă bine și nu-i strein de nizuințele culturale ale neamului, dovadă faptul — că s'au înscris 16 membri ajutători la Asociațiune și 17 la însoțirea *Plugarul*. — Știutorii de carte au primit mai multe broșuri din biblioteca Asociațiunii.

DIN REGAT.

— Dela corespondentul nostru. —

Jubileul Universității ieșene care era fixate pentru luna Florar, s'a amânat probabil pe Septembrie, când se vor face manevrele de toamnă în nordul Moldovei, ca și M. S. Regele se poată lua parte cu acest prilej la serbarea ce să dă în cinstea vechei Academii Mihăilene. Pricina că s'a amânat mai este și alta, că Iașul în timpul de față e în plină desordine cu canalizarea orașului, care desigur că ar reduce măreția acestui jubileu.

Lumea politică prinde din nou a se emoționa, căci în fața ei are alegerile parțiale pentru care trebuie să-și pue râvna la contribuție. Următorii candidați din partidul guvernamental sunt la București: Dr. *Leonte* colegiul I și C. *Hiotu* colegiul al II de Cameră.

La Galați a sosit secolul de peatră, pe care va fi așezată statuia în mărime naturală

a falnicului Eminescu și tot în grădina municipală, i-se va ridica în curând printre frunzoșii castani, un monument și lui Costache Negri.

*

În Județul Constanța, Dunărea a revărsat, ocupând izlazurile. Crescătorii de vite sunt îngrijiți foarte, de parostea ce-a mai dat peste capul lor.

*

Unele ziare au găsit sămânță de vorbă pe faptul că A. S. R. Principele Carol va fi trimis la Berlin spre a-și completa învățătura. — „Concervatorul“ ziarul oficios al guvernului desminte această iscoadă: Știrile răspândite prin unele ziare despre mergerea Principei Carol la Berlin în toamna anului curent, spre a-și completa educația militară sunt nefundate. Exact este numai că Principei i-s'a atașat generalul Perticari în calitate de guvernor militar, dar despre o călătorie la Berlin nu este vorba.

*

Străbătând câmpiile Munteniei am avut prilejul să văd vasta recoltă sau tezaurul țării întregi unduind în talazuri de safir.

Am însă de adăugat, că se simte nevoia unui duș de ploaie pe unele locuri.

Fabule.

Toporul și pădurea — Ne-ar părea mai bine, de n'ar trebui să ne uzăm aci de un astfel de titlu. Cunoscuta poveste — și fără de-a renou-o noi aci — putea să mustre obștea noastră românească mai de mult în fața halului urcios, în care ne svârcolim de o vreme încoace.

E o hâdoasă fatalitate pe capul nostru, că întotdeauna tocmai atunci ne urcăm unii altora în cap, când am avea mai mare lipsă de o solidaritate de fer.

În bezna veacurilor apuse ne omoriă și îngropă în comu prostia și resignarea lașă. Acum, că am mai tresărit, și radioși ne opintim desagii de lumină bengalică: nu încapem de înțelepciune unii în fața altora. — Nu știm, cari suntem mai cumiți. Toți râvnim la dictatură ieftină.

Și e tragic din cale afară, când te gândești, că marile interese ale unui neam viguros, care a trecut deja prin mii de primejdii mărginașe cu moartea, cum se fărâmițează pe motive de mărunte interese și orgolii personale.

Profeți și sus, profeți și jos, — toți comentează sgomotoși robia babilonică; și Ieremia cu Ezechiel store lungi și roaie de lacrimi amare pe fața ovreilor disperăți, dar nici o durere nu vor să aline, ci mai vârtos sporesc blăstămii greu pe buzele tremurânde împotriva faraonilor cu sufletul de piatră.

Dar vor săcă odinioară și lacrimile nesfârșite și brațele desvâguite și ochii însângezați: vor cere seamă dela certăreții prooroci.

Dreptatea lui Isaia s'a sfârșit în firiz și vifor de pietrii a pus capăt Ieremiadelor duioase — iar steaua mântuirii a răsărit din sfera astrilor cerești, unde nici proorocii și nici faraonii nu erau dispunători.

Dar să nu ne depărtăm prea tare în ceața zărilor străvechi! Să rămânem numai la noi acasă. — Imperialistul B. H. publică la loc de frunte un lung articol intitulat: „Românii între sine“ — primit pe semne dela un arădan. Articolul se ocupă pe lung și larg cu divergențele, ce preocupă intensiv opiniunea publică românească, ales după adunarea poporală dela Arad.

Dăm aci epilogul articolului: „Noi însă așa observăm aci în Arad, că lupta românilor împotriva românilor ia dimensiuni tot mai mari.

Nici chiar pretenziunea dreptului de vot universal nu poate împreună cele două tabere românești. Și aceasta dă multă pricină de durere partizanilor Justiști și social-democraților. În urma luptei dintre frați a românilor adunările lor poporale pierd o parte însemnată din popor iar prin aceasta ponderositatea acțiunii lor scade mult. Și din acest punct de vedere lupta dintre frați a românilor în cazul cel mai rău nu strică intereselor de țară“.

Cuvintele din urmă spun mult adevăr și taie în carne vie.

Ci-că fost-a fost pe vremuri, când oamenii se gândiau cu călcăiele și pășiau inconștienți povețele tuturor puilor de vrabie — fost-a un fier de topor rău. Și-a luat-o razna jupânul fier prin împărăția lui crai-verde, și tânguindu-se își căută o coadă. — Un codru vechiu ca vremea îi îndrăgii tânguirea și-i dădă o coadă de stejărel. Dar ce să vezi? Când se pomeni toporul întreg și la putere, porni să taie pe rând toți copacii, începând dela stejarii, cari i-au dat ființa. — De atunci multă vorba rea e între lemnele codrului dosădit, și au pus greu jurământ, că în țara lor: fier de topor nu mai vede ocrotire. — Învațătura: Dușmanul cel mai primejdios e totdeauna foarte aproape de noi, de cumva nu chiar între noi,

Celce mai atâță răsvrătirea în rândurile noastre deschegate, e cel mai mare vrăjmaș al cauzei noastre românești.

Unde întârzie adevărata noastră mântuire? Unde sunt inimile, adevăratele inimi mari și neprihanite? Unde este noul Moisi, care să călăuzească sufletul părinților batjocoriți, și să îndrume spre bine uitarea fiilor lui Noe, punând în fața

tuturora tabla poruncilor mântuitoare?

Disciplină și supunere cuminte, — unde întârzie împărăția voastră?!

Ar fi timpul suprem să punem odată capăt spectacolelor rușinoase și să nu dăm anză străinilor la batjocură chiar noi, cari întotdeauna am știut impune prin demnitățile ținutei noastre solidare.

Toți papagalii, câți s'au îngrășat pe spinarea noastră și ne-au vândut tot ce li-a dat de mână: dela istorie până la conștiință, azi își dau pe spete de ris, când văd, cum ne destrămăm și ne pierdem mâncându-ne unii pe alții.

Să ne reculegem cât mai grabnic, — să nu ne trezim cumva la dincontră, că fabula noastră „Toporul și pădurea“ s'a scris odinioară — chiar pentru noi! (r.)

Impresiuni dela concertul din Lugoj.

— Dela corespondentul nostru. —

Am scris zilele trecute tot în acest loc că aprobarea statutelor corului gr-cat. „Lira“ din Lugoj am salutat-o toți cu mare bucurie și am chemat-o „eveniment cultural“. Vorba noastră pentru mulți va fi fost o frază obișnuită de reclam: az însă, — când aceasta Reuniune după un timp scurt de 6 săptămâni, a știut atât de plăcut să lege atențiunea publicului românesc de aici adunat în număr foarte frumos, și a satisface așteptărilor tuturora, prin interpretarea corectă a unui program variat și compus cu mult gust din operele alese ale meșterilor noștri: I. Mureșan, I. Vidu, Chiriac și Gevaert, numai din reavoință va mai putea zice cineva că facem reclam.

Reuniunea aceasta tineră cu prima sa pășire în public și-a câștigat un post de onoare între celealalte coruri mai vechi și mai cu renume din centrele noastre, iar simpaticul și îndelungrăbdătorul ei conducător I. Ienea o laudă și recunoștă într'adevăr meritată.

Concertul a reușit complet. Momentele plăcute de recreațiune sufletească, ce le-am avut, ne-au stărnit în suflet alte doruri și speranțe și pe viitor, cari fără îndoială culminează în acel spectacol grandios, ce ni-l vor oferi aceste două puternice Reuniuni corale românești din Lugoj, când împreunate la olaltă în teatrul orașănesc din loc, vor da prilej publicului nostru să se desfăteze în adevăratul tezaur de acorduri puternice și duioase, depus cu atâta artă în compozițiile marilor noștri artiști. Dorim din inimă, ca aceasta idee să o vedem cât de curând realizată.

La acest concert a binevoit a ne onora cu înalta prezență și Ilustritatea Sa Dl Episcop Vasile, apoi directorul gimnasial din loc, mai mulți profesori, toată inteligența noastră românească din loc și chiar țărani de prin satele vecine. — Concertanții au fost resplățiți cu repețite aplauze, iar partea materială a reuniunii a fost sprijinită de marimosul public cu abondante suprasolviri precum urmează:

II. Sa Dl Ep. Dr. Vasile Hossu 20 c. II. Sa I. Boroș 10 c. G. Trăilă protopop în Timișoara 2 c. R. Ieța 2 c. Dr. I. Șepețan medic 5 c. Tr. Giura 1'80, C. Giura 1'80, N. Franț 6 c. A. Boer 4 c. I. Pinteș 3 c. A. Cîntea, T. Rațiu, C. Ciorogariu. T. Crăciun câte 1 c. I. Lăzărescu 4 c. N. Huszár 180 c. I. Brauch 3'40 c. I. Barbu (Hazi) 10 c. P. Jucu locot. V. Giurgiu, T. Crișan preot, M. Crișan not. Dr. N. Groza, Dr. I. Petroviciu, N. Morariu, câte 1 c. Dr. Dem. Florescu protonot, orăș. Ș. Dragomir, D. Milcovici câte 3 c. Dr. Tr. Crașovan, N. Roșca, Dr. N. Ianovici câte 1 c. Dr. I. Pop adv. 10 c. Fr. Iuraneascu 2 c. Dr. A. Vălean 10 c. A. Lupea 1 c. Dr. A. Ciupe 10 c. A. Szabó 1'60 V. Matei. Dr. V. Bejan câte 1 c. Auspitz librar 9 c. K. Miksa 1 c. Dr. I. Baltescu 4 c. P. Cadariu 40 fil. M. Ivanca 2 c. Dr. C. Brediceanu 1 c. G. Popoviciu protopop 2 c. Dr. I. Hossu 5 c. D. Ioanoviciu Domică 2 c. N. Iancu paroh în Zabran a contribuit cu 2 c. R. Stoica preot în Visag cu 2 c.

Primească marinimoșii contribuenți și pe aceasta cale cea mai caldă mulțumită din partea comitetului Reuniunii.

Reviste.

Partidul național a ținut în 7 Maiu n. la Igrîș o impozantă adunare poporală, luând parte mulți din fruntașii noștri aleși, mai vărtos din Arad. S'a votat în mijloc de mare însuflețire următoarea moțiune:

„Adunarea poporală a partidului național român, ținută în comuna Igrîș în ziua de 7 Maiu a. c. protestează împotriva politicii generale a guvernului actual, care desprețuiește drepturile naționale ale popoarelor nemaghiare din patrie, — pretinde înfăptuirea cât mai grabnică a legii despre votul universal, secret, egal direct și pe comune, — roagă comitetul executiv al partidului național român să colaboreze întru acest scop împreună cu toate partidele politice din țară, cari cu sinceritate și fără rezervă luptă pentru acelaș scop, — pretinde respectarea principiului, ca fiecare popor să fie informat, administrat și judecat în limba sa proprie“.

*

În ședința de Marți 9. Maiu n. a Camerei ungare a luat cuvântul deputatul nostru național *Dr. Ștefan C. Pop*, la bugetul de agricultură. Într'un lung și inteligent discurs s'a ocupat de chestia pășunatului, a pădurării ș. a. ilustrând cu pilde vii și păcătoșenia, cu care se pedepsesc adeseori oameni nevinovați pentru cazuri de călcare a legii privitoare la păduri. — Distinsul nostru deputat cere dela ministrul de agricultură sanarea grabnică a relelor și volnicilor, și declară că nu primește bugetul.

Noutăți.

Maiestatea Sa Regele petrece de prezent în Gödöllő. Se prevede, că Monarhul va rămânea tot aci aproape întreg timpul, cât intenționează a petrece în Ungaria.

Ziua de sf. Gheorghe în Băsești. Corespondentul nostru „Delacrasna“ ne scrie din Băsești, că iubitul și veteranul nostru luptător național d. Gheorghe Pop de Băsești a fost împrejmuit de multe inimi călduroase din prilejul zilei onomastice. Relevăm din numeroasele toaste cuvântul păr. Dr. Vasile Lucaciu, despre relele ce provin din stricarea solidarității naționale. Ovații multe la adresa Sărbătoritului, a Dnei Elena Hossu Longin n. Băsești și a celorlalți prezenți a pus capăt acestei zile, care pentru românii din Băsești a fost o adevărată sărbătoare națională. — Regretăm, că din pricina aglomerării de material la rubrica cronicii, nu putem da mai mult din corespondința. — Să mai auzim de bine.

Miczkievicz-Petőfi. O deputație din șasesprezece studenți poloni a sosit la Budapesta din prilejul sărbătorilor tinerimei universitare tehnice, aducând cu sine și o cunună, pe care a așezat-o pe statuia lui Petőfi de pe malurile Dunării. Conducătorul Pawel L. Ciala a ținut cu o cale și o cuvântare asemănând pe Petőfi cu poetul națiunii polone, Miczkievicz. — Înainte de despărțare au cântat imnul polon.

Congres internațional. Din Turin se dă știrea, că studenții universitari catolici au hotărât, că vor aranja un congres internațional pe seama studenților catolici în Turin. Societatea academică din Turin a făcut deja pașii de lipsă la societățile similare germane, austriace și din Svițera.

Sărbătoarea Politehnicei. În Capitală a fost Duminecă dublă sărbătoare la Politehnică: Sfințirea steagului tinerimei și desvălirea statuiei fundatorului, oarecând palatinul Iosif.

Dr. Wallenstein, medic orășenesc în Berlin, scrie următoarele: „Cu apa naturală amară *Francisc Iosif* și cu influența ei purgativă, — ce nu se poate ajunge cu nici un alt leac așa de repede, — sunt prea îndestulit.“ Se află în farmacii și spiterii. Direcțiunea de transport în Budapesta. (4.)

Semnul vremii. În Kapuvár dintre 1081 făcăi obligați de asentare numai 242 s'au aflat apti de-a apăra patria. La Cașovia dintre cei 920 obligați, numai 306 s'au prezentat la înrolare; ceilalți s'au refugiat mare parte în America. — Slabă ispravă!

Fondul de presă al catolicilor din țară prezintă până în 5 Maiu n. c. în numerar și hârtii de valoare suma de: 438.390 cor. 84 fileri!

Zile fără de noroc. Un curios manuscris aflat de curând într'un sat grecesc zice că peste an sunt 42 zile fără de noroc Cele mai multe în Ianuar, apoi șase în April, cinci în Iunie și două în Octomvrie, iar alte patru cad pe celelalte luni. — Trei sunt mai ales fără noroc. 1 Aprilie: atunci s'a născut Iuda vânzătorul. 1 August: în ziua aceasta a fost alungat diavolul din raiu; apoi 1 Decemvrie: când s'a prăpădit Sodoma și Gomora. — Mai creadă cine n'are alta de crezut!

Parastas pentru Iosif Sterca Șuluțu. Azi s'au împlinit șase săptămâni dela moartea lui I. St. Șuluțu fostul președinte al „Asociațiunii“ noastre. — În biserica parohială unită din Sibiu s'a celebrat la 10 oare a. m. parastas pentru odihna sufletescă a marelui Român.

Pescari norocoși. Lângă Triest mai mulți pescari norocoși au ridicat zilele trecute din valuri o pradă neobișnuit de bogată. Pe lângă enorma cantitate de pești mari, li-s'au abătut în mreje și vre-o 200.000.000 sardele.

Primarul Romei, ovreul Nathan va fi luat — la dorința expresă a regelui italian — în apelul nominal al senatorilor ce vor fi denumiți la 1 Iunie.

Ioan Orth. Pe cât se vestește din Viena s'a decis deja în chestia enigmei din jurul lui I. Orth. S'a constatat definitiv, că numitul principe dispărut s'a prăpădit dimpreună cu femeia-sa într'un vifor de mare în 1890.

Pentru nenorociții din Broșteni. Între cei dintâi, cari au alergat cu ajutorul său spre a alina durerea nenorociților din Broșteni, a căror avere a fost nimicită de foc, — a fost Excelența Sa Mitropolitul Victor, care ca un bun părinte a trimis 100 table de pâne, 4 saci de fasole, iar pe colecta ce se circula a subscris 100 cor.

Nenorocire. Pe cât se telegrafiază din Deva, ocna de cărbuni din Lupeu s'a aprins în urma negrijii unui muncitor. — Sunt patru victime. — S'a pornit la moment cercetare și s'a constatat, că nenorocirea e cauzată de un muncitor, ce aprinsese un chibrit.

Rupere de nori și grindină. În Jászberény a fost mare rupere de nori. A ținut trei ore tunând și fulgerând în continuu. Pe străzile orașului s'a ridicat apa la jumătate metru. A căzut și grindină. Lângă Deva pe hotarele comunei Nosag a trântit în doi ciurdari. — În Gödöllő viforul a făcut mari stricăciuni în podgorii. La Hajduböszörmény au fost de Sâmbătă încoaci trei rumperi de nori.

Dela „Asociațiune“. Aducem la cunoștința Onor. Direcțiunii ale despărțămintelor și domnilor membri ordinari ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, că cu data de astăzi biroul a început să reclameze direct taxele restante pe an trecut (1910) și-i rugăm pe toți cei ce se găsesc în restanță cu taxa pe anul trecut, să binevoiască a rescumpără chitanțele (biletele de legitimare), care li-se vor prezenta de către oficiile postale cărora aparțin; iar on. direcțiuni ale despărțămintelor să înainteze și dănele, fără întârziere, taxele pe an precedent, încassate și până la data de față netranspuse cassei centrale. Sibiu, 10 Maiu n. 1911. Biroul „Asociațiunii“.

Necrolog. Din Baia-mare ni-se vestește moartea dnei *Paulina Lucaciu*, n. Serbac, soția părintelui Dr. Vasile Lucaciu din Sisești, răpită din mijlocul familiei sale după o grea și îndelungată boală. — Transmitem și noi întristatului luptător național adânc simțitele noastre condoleanțe.

— † *Vasilie Zehan*, student de clasa a VII-a gimnazială, după un morb greu și îndelungat, suportat cu rezignațiune creștinească și împărțășit fiind cu ss. taine ale muribunzilor, a părăsit aceasta vale a plângerilor Joi în 11 Maiu n. 1911 la orele 9^{1/2} seara. în al 17-lea an al vieții, în Diciosănmărtin.

Odihnească în pace!

Se caută:
Culegători tipografici
Tipografia Sem. Blaj—Balázsfalva.

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.

după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

29

Vecinul sosi îndată și când Zbisko cu Jaghienka meraseră la vânat în valea de mai nainte, bătrânii golind la păhare de vin începură să laude pe tineri.

— Nu există băiat mai bun ca Zbisko! — se laudă Mazko. — Apoi e și curajos, tare și înțelept. Când, în Cracovia, l-au dus să-l pearză, plângeau toate fetele și îi asvârleau flori... Măcar ce fete sunt acelea!

— Doară n'au fost mai frumoase ca Jaghienka mea?

— Nu erau mai frumoase, căci Jaghienka e un inger de fată.

— În adevăr și fratele tău e un băiat frumos, — zise Zich.

— Văzut-ai că cu o singură lovitură a omorât ursul acela mare?

— Da, dar și Jaghienka i-a ajutat.

— Ce spui?... Jaghienka?...

— Sigur!... Fata s'a luat după el și când a văzut, că viața lui Zbisko e în pericol, s'a grăbit să-l scape.

— Cum se poate de Zbisko nu mi-a amintit nimic de asta? — zise Mazko.

— Fiindcă n'a voit Jaghienka, — răspunse Zich.

— Nici mie nu mi-a convenit întreg lucrul, dar Jaghienka m'a liniștit. I-a fost teamă, văzând pe Zbisko în pericol.

— Așa-i, — zise Mazko — și e adevărat, că ei se află bine, când sunt împreună... E pagubă, că Zbisko a jurat fidelitate alteia.

— Asta-i numai așa o datină cavalerască, — zise Zich dând din umeri. — Zbisko nu mai e obligat să îndeplinească, ce-a promis, când a luat asupra-și sarcina de cavaler cruciat... Trebuie să-i câștige numai buchetele cele de păun... De celealalte obligaminte, îl absolvă abatele, care azi-măne trebuie să vină la noi.

— În adevăr? — se bucură Mazko. — Dealtcum ce valoare poate să aibă jurământul lui Zbisko, dacă contele Jurand nu-i dă fata?... Poate, că a promis-o altuia... ori a destinat-o lui Dumnezeu...

— Ți-am spus, că abatele iubește pe Jaghienka cași când i-ar fi chiar soră. Și când a fost mai pe urmă la noi, ne-a spus, că pentru Jaghienka va lăsa prin testament mai mult decât rudenilor lui.

Lui Mazko nu îi prea plăcuseră vorbele acestea, dar Zich, îl împacă repede.

— Eu nu calculez la asta, și afară de asta Jaghienka are și așa destul. Îi dau toată averea din Mocidoli.

— Îndată după cununie? — întrebă Mazko.

— Sigur!

— Din averea noastră din Bogdaniec, jumătate încă e alui Zbisko și dacă Dumnezeu îmi dă sănătate, voi aduce în ordine întregă averea, — zise Mazko. — Numai de ar uita pe Danusia!... Vrei puțină miere?

— Te rog.

— De-ar veni numai abatele! El sigur ne va ști da sfat bun... Tinerii se vor dedă

cu vremea. Și așa le place mult să vâneze împreună... Și dacă tu nu te opui de loc...

— Atunci să bem una!

— În sănătatea lui Zbisko și a Jaghienkei.

* * *

Cei doi bătrâni aveau dreptate. Tinerii se simțeau bine împreună. Jaghienka sub pretext, că se îngrijeste de Mazko, merge zilnic în Bogdaniec, iar Zbisko încă venia în Zgogelitz, ca să-și împlinească datorința de cavaler, mulțumind tinerei Jaghienka pentru grija ce-o purta față de fratele lui.

Jaghienka era rece față de toți și nepăsătoare. Mândră chiar; numai cu Zbisko era blândă și adeseori se arăta supusă față de el. — În schimb și Zbisko, deși se făcea că voiește să rămână credincios Danusiei, totuși de câteori ajută Jaghienkei să se urce pe cal, simțea, că inima îi palpită tot mai tare.

În vreme ce cei doi bătrâni vorbeau acasă, bând câte un păhar de vin, tinerii făceau preumblări prin pădure și povestiau cu drag multe de toate.

— Uite acolo e miezuina, — zise Jaghienka arătând o salcă, — dela miezuină dincolo pădurea e alui Stan Rogov.

— A mirelui tău? — întrebă Zbisko din glumă.

— Ce mai mire? — zise Jaghienka râzind, — e chiar ca Vilko Bgiozov. Tatăl meu le-a interzis să dueleze pentru mine. Pentru aceea se mai ceartă când și când, iar Duminecile beau împreună toată ziua, până se îmbată.

— Nebuni! — zise Zbisko. — Când tatăl tău n'a fost acasă, a putut să te fure careva dintre ei.

Ochii vineți ai tinerei Jaghienka se înșeninară.

— Dacă ar merge furatul numai așa cum cugeti tu! — zise ea bățjocorindu-se. Și eu mă pricep la săgeată și lance!... Le-ai fi arătat eu!... Aici era și abatele, iar de el poartă mare frică.

— Mie nu mi-ar fi frică de el! — strigă Zbisko. — Îți jur, că de-ași fi fost în locul lor, te-ași fi furat deja de mult.

Jaghienka era cuprinsă de bucurie.

— În adevăr m'ai fi furat? — îl întrebă. — În adevăr?

Ajunseră la un păraș, care se umflase de ploaie. Zbisko luă pe Jaghienka în brațe să o treacă dincolo.

— Priinde-te numai bine de grumazul meu — zise fetei.

Aș fi putut trece și singură — răspunse Jaghienka.

Zbisko pășea încet prin apa cristalină și când ajunseră de cea parte, Jaghienka îi zise:

— Zbisko!

— Ce dorești?

— Mie nu-mi trebuie nici Stan nici Vilko.

Zbisko puse cu îngrijire pe Jaghienka pe țarm și-apoi îi zise:

— Dumnezeu să-ți trimită pe un al treile, care să fie mai bun.

Lacul Odstein, la care se grăbiau nu era departe. Ajunși aici, se suiră pe o salcă înaltă, a cărei crengi atârneau până în apa lacului. Apoi așteptară în liniște... Deodată observă Zbisko, cum se apropie o vidră pu-

ternică, ce s'a aruncat în apă și inota veselă pe lac. Zbisko își îndreptă săgeata spre vidră, dar Jaghienka îl preveni. Săgeata străbătu în mijlocul corpului și vidra se cufundă numai decât în apă. Nu peste mult se ridică iarăși, dar acum era moartă.

— Am nimerit-o, am nimerit-o!... strigă Jaghienka.

— Stai că intru eu s'o aduc! — zise Zbisko.

— Nu, nu! — îl rugă Jaghienka. — Fundul lacului e tare nămolos și poți să te eufunzi ușor. Pe seară și așa vidra va fi în Bogdaniec. Vino numai să mergem.

(Va urma).

Ceva despre Bogomilism la Români.

(Continuare).

Aveau motive serioase să creadă, că lumea și tot ce e în ea provine dela principiul cel rău. Căci după cum vor fi crezut mulți din ei: nu se poate, ca opera unui principiu bun să permită, ca unii să fie încercați de toate bunătățile și să fie stăpânii tuturor averilor, iar alții, să fie robi ne- trebnici, cari nu sunt stăpâni peste viața, averea și religia lor.

Dovezi cum că Românii au primit Bogomilismul ar fi: La anul 1527 ¹⁾ ~~anul~~ Raicher-törfer, ambasador al regelui Ferdinand al Ungariei a experiat cumcă Românii sunt de părerea, că ei au păstrat intactă religionea Sf. Paul.

Un boer moldovean, din timpul lui Petru Rareș, discută cu un altul, că Petru Rareș e creștin de legea Sf. Paul.

Până la 1699 existau în Transilvania Români, cari pe Sf. Paul îl puneau mai pe sus de toți sfinții cerului.

Proverbul (săsesc) „L-a părăsit ca Sf. Paul pe Români“ ²⁾

Expresiunea „oamenii buni“ e identică cu aceea ce și-o vedeau sectarii bogomilici și Bogomili din Franța. ³⁾

Dovezile acestea au valoare după ce se știe, că secta Bogomililor a avut un cult deosebit față de Sf. Paul.

Dacă însă dovezile acestea s'ar putea răsturna, atunci nu se înțelege, cum de literatura bogomilică era foarte lătită și e și azi în sinul poporului românesc.

Nici nu ne putem închipui ca poporul românesc, care era atât de asuprit și a cărui mângăere era singur Dumnezeu, să nu fi îmbrățișat cu drag învățătura aceia, care i-se propunea în limba lui și-l apropia prin învățăturile fantastice ce le cuprindea — îl înfrăția mai bine cu Dumnezeu.

Că se propunea Bogomilismul în formă populară e vădit, — căci doar învățătura întreagă a lui nu-i prea filozofică; iar cum că s'ar fi propus — înțeleg nouă Românilor — dela început în românește, putem admite a-vând în vedere toleranța și ignoranța clerului clerului rom. și firea Bóg. (Hajdeu op. cit. 259.)

Știm sigur, că în decursul veacului al XVI-lea sau tradus în românește o mulțime

¹⁾ Dovezile acestea se află la Hajdeu op. c. 252, apoi în Literatura român. de G. Adamescu la Bog.

²⁾ Argumentul acesta îl aduce Ioan alui Sbierea; vezi-l la Adamescu. Expresiunea: „bons hommes“.

de scrieri bogomilice. In jurul a. 1580, oare cine le-a adunat in o singură colecțiune care a ajuns la popa Grigore din Măhaciș. Și acesta cu toate că era ortodox bun, pe cum se vede din împrejurarea, că el a transcris un catehism ortodox, dar nefiind pedestul instruat in ale religiunii — propagă și feliuritele erezii.

Legende și ereziile bogomilice au circulat din gură în gură servind ca nutremânt spiritual poporului românesc și chiar și în zilele noastre sunt la culmea înfloririi. In multe părți așa sunt de înrădăcinate în inima poporului, încât ar fi quasi imposibil a-le stărpi. Poporul le privește de dogme sfinte și blastămă pe cel ce ar îndrăzni să le hulească sau să nege adevărătatea lor.

Cărțile în cari se află aceste învățături și credințe legendare sunt sfinte înaintea poporului.

Una dintre cele mai lătite este „Epistolia Domnului nostru Isus Hristos, ce a trimis-o Dumnezeu din ceriu“, (ed. Krafft Sibiu 1909) sau Legenda Duminecii. — Ea se zice a fi căzută chiar din ceriu „in o piatră mică la vedere dar grea la ridicare — cât nu putea să-o ridice nimenea“. Cu rugăciuni de trei zile Preasfântul Patriarh al Ierusalimului a desfăcut-o și a aflat în ea scris, — că creștinii să se întoarcă dela căile lor, să postească Miercuria și Vinerea, ca să nu vină și mai mari blăstămuri ale ceriului asupra lor și mai pe sus să cinstăască ziua Duminecii.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul 1. cuprinde minunatele scrisori ale misiunilor din depărtatul răsărit, publicate în „Unirea“ sub titlul de „Vestitorii credinței“. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fil. O recomandăm cu căldură.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5-30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5-30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7-30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7-30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1-50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din caselle bisericesti pentru bibliotecii. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Antologionul sau Mineful tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani*

Mângâierea creștinului. Am onoarea a aduce la cunoștința Veneratului Cler român, că din cartea de rugăciuni, ce poartă titlul de mai sus, nu mai am decât trei feluri de legături, și anume: a) un exemplar legat acasă în Oradea-mare costă 1 cor., iar cu posta 1 cor. 24 fil.; al unsprezecelea exemplar îl dau gratuit, pentru 10 cor. 76 fileri trimiși cu mandat postal spedez cu exped. rec. 11 exemplare. Spedarea cu rambursă costă mai mult; — b) legătură în piele de chagrin neagră cu cruce aurită, cu foi aurite, în toc; un exemplar cu exped. rec. 4 cor. 30 fileri, — c) leg. în imitație de os (albă) cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu foi aurite și toc, un ex. cu exped. recerută costă 6 cor. 30 fileri. — Iară din **Cuvântările bisericesti** după oratorul *Massillon*, traduse de subscrișul din tomul I. numai *fourte puține exemplare* mai am; din tomul II. am destule. Prețul ambelor tomuri cu exped. rec. 6 cor.; prețul tomului I. ori II. deosebit 4 coroane. — Comandele sunt a se adresa la: *Ioan Genț*, protopop gr-cat. în Nagyvárad Sztaroveszky utca nr. 6.

Doctorul de casă

sau

Dictionarul sănătății,

împodobit cu 315 chipuri, de Dr. Vasile Bizau. Tractează despre structura și funcțiunile organelor omului. Medicina uzuală și de urgență vindecă tot felul de boale, accidente, otrăviri, asfîxii, epidemii, contagiuni, microbi, nevrose, pinotism, medicamente, plante medicinale, pansamente, igiena generală, alimente de beuturi, locuințe, îmbrăcăminte, igiena preventivă, igiena etăților și profesiunilor, igiena curativă, igiena simțurilor, igiena orașelor și satelor, ape minerale, hidroterapie, băi, electricitate, exerciții, gimnastică etc.

E indisponzabil pentru fiecare casă. — Costă 14 cor. franco.

„*Glasul Unirei*“ de Virgil Pop, preot român unit. Prețul 20 fileri. Venitul broșurei e destinat pentru fondul zidirii bisericii unite din Gerliste. Se poate procura dela autor în Gerliste (u. p. Krassova, cott. Krassószörény.)

Dr. Onisifor Ghibu: *Cercetări privitoare la situația învățământului nostru primar și la educația populară.* Sibiu 1911. Această scriere, care merită toată luarea aminte a bărbatilor de școală, are trei capitole: Starea școlilor, pe baza rapoartelor oficioase, — situația învățătorilor noștri, considerată din toate punctele de vedere, începând cu educația și pregătirea în școală, ulterioara lor calificare și instruire, direcțiile pedagogice, ce urmează, și manualele folosite și — în sfârșit: Activitatea extrașcolară și educația populară, ajungând la aceleași concluzii, că dacă așteptăm, ca preoții și învățătorii să dezvoalte o mai intensivă activitate în mijlocul poporului țaran, trebuie să i-se arete

încă de când e la școală principiile conducătoare și direcția, în care are să lucreze Tendința autorului o aflăm așa de nimerit precizată în *motto* pus în fruntea scrisorii sale: „Omul să nu se plângă în contra vremii, în care i-a fost dat să trăiască. Sunt rele vremurile? Ei bine, de aceea suntem noi aici, ca să le facem bune“. Citat scos din *Canlyle* și apoi din dedicația cărții marelui român Vasile Stroescu: „omul providențial care ni-a înțeles mai adânc durerile și ne e iubit mai mult“.

M. Străjan: *Moartea lui Dante Alighieri* traducere din Silvio Pelico și *Ingerul celor trei nopți*, o veche legendă din viața lui Dante. — Craiova 1911 pag. 16, prețul de 20 bani. Amândouă bucățile ni-se prezintă în o traducere foarte îngrijită și ne descriu în vii colori câteva clipite din viața marelui geniu al Italiei.

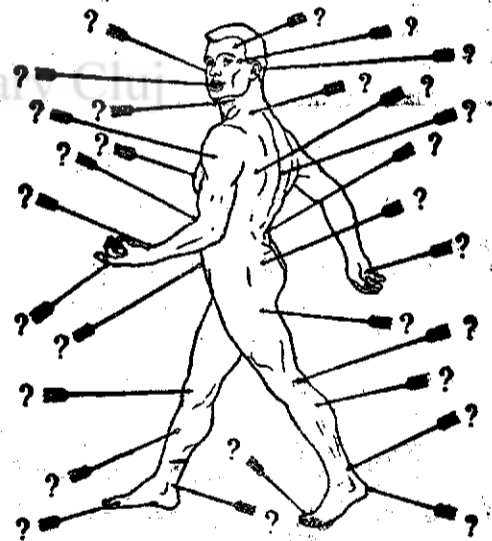
Silvestru Moldovam. Momente noi din revoluțiunea lui Horia. Reproducere din „*Gazeta Transilvaniei*“. Brașov, Tipografia A. Mureșianu. 1911.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responsabil: Augustin Gruția

Te săgetează?

(Ai dureri?)

Folosește Elzafluidul lui Feller și Elzahapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmegeye).

I. Elzafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, linișțitor de dureri, vindecător, înțează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbie de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, dureri de ochi, migrenă, și multe alte morhuri act nepomenite. Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morhuri prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 duple ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elzahapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgărciuri, lipsă de poftă, arsuri de ficat, greață, amețeală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco ca 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comande să adresăm acurat așa: (92) 26-30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (comit. Zágráb).

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provădate cu marca de scutiță: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani într'atât s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în *contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a incuierii scaunului, sgârâciului de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.*

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1.60 sticlă mică 90 fil. Pentru 6 sticle Cor. 5.40, 3 sticle mari Cor. 4.80 dacă se trimite banii înainte, le spedează franco:

farmacia BRÁDY K.

a „Magyar Királyhöz“ Böcs I, Fleischmarkt 2., Depot 5.

Să fim atenți la marca de scutiță, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul aci alăturat

(3) 18—25

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeamu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1.50 fil.

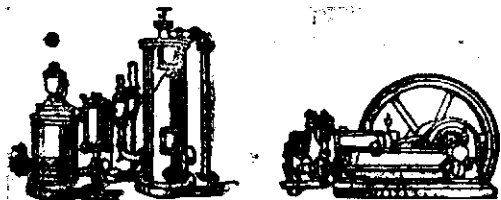
În Librăria Seminarului teologic gr.-cat. din Blaj se află de vânzare *Calendarul „Minervei“* cu 1 cor. 25 fil. + 20 fil. porto postal.

Kalmár & Engel

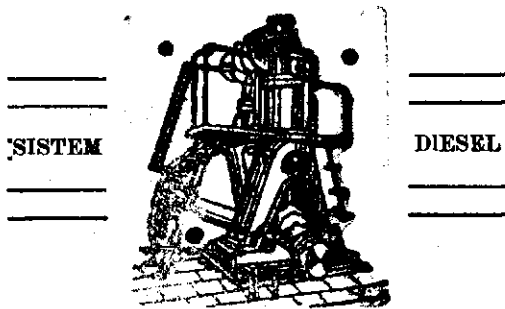
fabrică de mașini și motoare

Depozit și birou: V., Lípóring 22. Fabrică: VI., Úteggasse 19. BUDAPEST

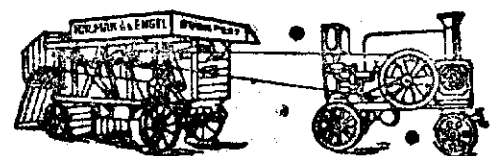
Renomit! Original! „Benz“!

Motor-Sugător de gaz. — Mânarsacea mai ieftină din prezent. „Benz“-Motor cu oleiu crud.

Recunoscut cel mai bun fabricat. Recomandă garniturile sale de imblătīt, Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea cea mai simplă

Garanție deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețurenta gratis și franco. (101) 22—26

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la restaurarea bisericii gr.-cat. din Straja (Óregyház) u. p. Berve, prin aceasta se recerecă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 600 cor. adică șase sute coroane la oficiul parohial gr.-cat din Straja cel mult până la 21 Maiu st. n. 1911 la 2 ore d. a.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre aceste lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan la 31 Ianuarie st. n. 1911 sub Nrul 381—1911 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din Straja între orele 8—12 a. m. și 2—5 p. m.

Licitarea publică minuendă se va ține în 21 Maiu 1911 la 3 ore p. m.

Straja, la 9 Maiu 1911.

Virgil Stanciu
paroh gr.-cat.

Ioan Gligor
curator primar.

(47) 1—2

A apărut: *Előmi Népiskola Értésítő könyvecske — Indice pentru școlile primare.* Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Carte de citire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negruișu și Petru Ungurean.* Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5,9421—1910.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni

în **Budapesta.**

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale; mijlocesc împrumuturi personale, ipotecare și amortisaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii; esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școli și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea
advocat dipl.

VIII. Aggteleki u. 10. I. 7. Telefon: 171—27
(31) 9—52

Scăldătoarea—Felix.

Loc de cură de iarnă și de vară
(lângă Oradea-mare).

Deschisă peste anul întreg.

Izvorul cel mai bogat din Europa în apă caldă sulfurată, căldura apei 49 gr. C. în cantitate de 17 milioane litri la zi.

Contra podagrei, reumei, ischiei, asudării și morburilor femeiești.

În anul 1909 au părăsit izvoarele vindecătoare a *scăldătorii Felix* recreați și însănătoșiți 9200 bolnavi. Are băi de vană, glod, mor și acid carbonice, 250 chilii comode și plăcute pentru oaspeți, mai de parte are sale pentru conversat, pian și cetit, hotelurile excelente, muzică stabilă țigănească de primul rang, Dumineca muzică militară; spațiu de tenis, căi de plimbare îngrijite, parc și brădet 400 jugăre. Din 1 Maiu comunică zilnic 16 trenuri cu gara scăldătoarei Felix.

Postă, telegraf și telefon interurban.

Taxă de cură și de muzică nu este.

Diracțiunea trimite la cerere prospecte gratis.
(89) 9—15

Cheag.

Fiind la lăptării cerința principală ca **cheagul** să fie **bun și curat**, după experimentare de mai mulți ani mi-a succedat a aduce în comerț un **extract de cheag bun și sigur.**

La pregătirea cașului din lapte de oaie este de lipsă de următoarea cantitate:

O lingură de supă, din acest **cheag** la 28° R. sau 35° C. încheagă 100 litri de lapte.

Indrumări mai detaiate se adaugă la vânzare.

1 sticlă de	1 kgr.	Cor. 4.20 fil.
1 „ „	1/2 „	2.10 fil.
1 „ „	100 gr.	—60 „
1 „ „	50 „	—40 „

Comandele prin postă se efeptuiesc dacă prețul indicat mai sus se anticepează și se mai adaug 80 fil. pentru spese de postă.

Carol Schieszl,
farmacist

Blaj—Balázsfalva.

Cheagul cu prețurile de mai sus se mai află și la farmacia lui **Victor Schieszl** din *Zsidve* (Jidveiu) și la filiala din *Küküllővár* (Cetatea-de-baltă).

(85) 15—?

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat 2.20 cor.